

VIŠJA STROKOVNA ŠOLA ACADEMIA MARIBOR

DIPLOMSKO DELO

**Prostovoljno pokojninsko zavarovanje
v Sloveniji**

Kandidatka: Kristina Šnuderl

Študentka študija ob delu

Številka indeksa: 11190122561

Program: komercialist

Mentor: dr. Vlasta Črčinovič Krofič

Maribor, marec 2009

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKE NALOGE

Podpisana Kristina Šnuderl, št.indeksa 11190122561, izjavljam, da sem avtorica diplomske naloge z naslovom **Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje fizičnih oseb v Sloveniji – naložba z velikim ali majhnim tveganjem**, ki sem jo napisala pod mentorstvom ge. dr. Vlaste Črčinovič Krofič.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predložena diplomska naloga izključno rezultat mojega dela;
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana skladno s pravili Višje strokovne šole Academia;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del oz. misli, kot moje lastne – kaznivo po Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah; UL št. 16/2007; (v nadaljevanju ZASP), prekršek pa podleže tudi ukrepom VSŠ Academia skladno z njenimi pravili;
- skladno z 32. členom ZASP dovoljujem VSŠ Academia objavo diplomske naloge na spletnem portalu šole.

Maribor, marec 2009

Podpis študenta:

ZAHVALA

Rada bi se zahvalila Višji strokovni šoli Academia Maribor, ki mi je omogočila pridobiti nova znanja in spoznati veliko novih ljudi. Nadalje gre zahvala mentorici dr. Vlasti Črčinovič Krofič za pomoč in vodenje pri pripravi in pisanju diplomske naloge. Zahvala tudi Katji Štampfer za lektoriranje diplomske naloge.

Največja zahvala pa gre moji družini, ki mi ves čas študija stala ob strani in mi na kakršen koli način pomagala.

Hvala vsem!

POVZETEK

Slovenija je ena tistih držav, kjer je staranje prebivalstva neizbežno dejstvo. S sredstvi, ki jih združujemo na podlagi medgeneracijske solidarnosti, upravlja država, ki tudi določa pogoje za upokojitev ter količnike, po katerih se posameznim upokojencem dodeljujejo in izplačujejo pokojnine. Reformo pokojninskega sistema poleg drugega in tretjega stebra predstavljata še dve pomembnejši dejstvi. Pokojnine iz prvega stebra se bodo postopoma zniževale, kar bo za mnoge bodoče upokojence pomenilo, da mesečni prejemki iz prvega stebra ne bodo več zadoščali za dostojno življenje (to zmanjšanje bo potrebno nadomestiti s prejemki iz drugega ali tretjega stebra), hkrati pa se daljša delovna doba in povečuje minimalna starost ob upokojitvi. Oboje pomeni zaostrovanje pogojev pokojninskega zavarovanja v prvem stebru, kot nadomestilo pa predvsem drugi steber nudi ugoden in organiziran način dolgoročnega varčevanja za starost. Pri posameznikih, ki ne bodo uvideli ali razumeli, da so sami odgovorni za svoj materialni položaj v starosti, bo življenjski standard čez desetletja lahko resen problem.

Ključne besede: **pokojninsko zavarovanje, prostovoljno pokojninsko zavarovanje, reforma, pokojninski sistem, premija, pokojnina, odmera pokojnine, davčne olajšave.**

SUMMARY

Slovenia is one of the countries where ageing of the population is an unavoidable fact. The country directs the funds, combined on the basis of solidarity between generations and it also directs the conditions for retirement and ratios for allocation and payments for pensions. Beside the second and third pension column there are two very important facts that represent the pension scheme reform. Pensions from the first column will be cut gradually, what for the many future pensioners signifies, that monthly income from the first pension column will not satisfy the decent life standard. This reduction will need to be substituted with incomes from the second and the third pension column. Years of service are extended and minimum retirement age is increased at the same time. In both cases we can conclude that the conditions of pension scheme at the first pension column will sharpen, but as a substitute on the other side we have the second pension column which offers us an advantageous and organized long term saving for the old ages. For those who will not realize and understand their own responsibility for their material well being in the old ages, the life standard will be a serious problem in few decades.

Key words: retirement insurance, voluntary retirement insurance, reform, pension scheme, premium, pension, retirement assessment, tax concessions .

Kazalo vsebine:

1. UVOD.....	8
1.1 OPREDELITEV OBRAVNAVANE ZADEVE	8
1.2 NAMEN, CILJI IN OSNOVNE TRDITVE DIPLOMSKEGA DELA	8
2. PROSTOVOLJNO DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE.....	10
2.1 POJEM PROSTOVOLJNEGA DODATNEGA ZAVAROVANJA IN IZ TEGA IZVIRAJOČE PRAVICE.....	10
2.1.1 Pravice iz prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja	12
2.2 POKOJNINSKI NAČRT.....	15
2.2.1 Opredelitev pokojninskega načrta	15
2.2.2 Vsebina pokojninskega načrta	15
2.2.3 Odobritev pokojninskega načrta.....	16
2.2.4 Premija prostovoljnega dodatnega zavarovanja	16
2.2.5 Zajemčen donos	17
2.3 DAVČNO OBRAVNAVANJE VPLAČIL V POKOJNINSKI NAČRT IN KASNEJE IZPLAČIL	17
2.3.1 Obdavčitev premij.....	17
2.3.2 Obdavčitev premij za individualno dodatno pokojninsko zavarovanje.....	18
2.3.3. Obdavčitev izplačil.....	19
2.4 IZVAJALCI DODATNIH PROSTOVOLJNIH POKOJNINSKIH ZAVAROVANJ	21
2.4.1 Izvajalci.....	21
2.4.2 Vzajemni pokojninski skladi.....	22
2.4.3 Odprt vzajemni pokojninski sklad	24
2.4.4 Zaprt vzajemni pokojninski sklad.....	25
2.5 POKOJNINSKI STEBRI.....	26
2.5.1 Prvi steber.....	26
2.5.2 Drugi pokojninski steber.....	27
2.5.3 Tretji steber.....	29
2.6 FINANCIRANJE V OKVIRU TRETJEGA STEBRA	29
3. RAZISKAVA: ANKETNI VPRAŠALNIK.....	32
3.1 IZDELAVA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	32
3.2 IZVEDBA ANKETIRANJA	32
3.3 ANALIZA IN OBDELAVA PODATKOV TER PRIKAZ REZULTATOV.....	32
4. ZAKLJUČNA MISEL IN KRITIČEN POGLED.....	38
5. VIRI IN LITERATURA.....	40
6. PRILOGA: ANKETNI VPRAŠALNIK.....	41

Kazalo slik:

SLIKA 1: POSLI UPRAVLJANJA VZAJEMNEGA SKLADA	23
SLIKA 2: VRSTE VZAJEMNIH POKOJNINSKIH SKLADOV.....	23
SLIKA 3: USTANOVITELJI ODPRTEGA VZAJEMNEGA POKOJNINSKEGA SKLADA	25
SLIKA 4: USTANOVITELJI ZAPRTEGA VZAJEMNEGA POKOJNINSKEGA SKLADA	26

Kazalo grafov:

GRAF 1: ŠTEVILO ZAVAROVANCEV IN UPOKOJENCEV.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
GRAF 2: ALI POZNATE PROSTOVOLJNO DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE?	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.2
GRAF 3: PROSTOVOLJNO DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE JE.... SE STRINJATE S TO TRDITVIJO?	ERROR!
	BOOKMARK NOT DEFINED.
GRAF 4: KOLIKO STEBROV POKOJNINSKEGA ZAVAROVANJA POZNATE?	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.3
GRAF 5: ČE VARČUJETE ZA OBDOBJE PO UPOKOJITVI, KOLIKŠEN JE VAŠ MESEČNI OBROK? ..	ERROR! BOOKMARK NOT
	DEFINED.
GRAF 6: SO SE VAM PRI SKLEPANJU DODATNEGA POKOJNINSKEGA ZAVAROVANJA PORAJALE KAKŠNE NEJASNOSTI?	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
GRAF 7: ČE STE ZAPOSLENI, KDO VAM PLAČUJE DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE? ...	ERROR! BOOKMARK NOT
	DEFINED.
GRAF 8: SE VAM ZDI SMISELNO, DA DOLGOROČNO VARČUJETE ZA ČAS PO UPOKOJITVI?	35
GRAF 9: SPOL ANKETIRANCA	36
GRAF 10: STAROST ANKETIRANCEV.	36
GRAF 11: DOKONČANA STOPNJA IZOBRAZBE	37

Kazalo tabel:

TABELA 1: IZVAJALCI POKOJNINSKIH ZAVAROVANJ.....	21
TABELA 2: ALI POZNATE PROSTOVOLJNO DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE?	32
TABELA 3: PROSTOVOLJNO DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE ... SE STRINJATE S TO TRDITVIJO?	33
TABELA 4: KOLIKO STEBROV POKOJNINSKEGA ZAVAROVANJA POZNATE?	33
TABELA 5: ČE VARČUJETE ZA OBDOBJE PO UPOKOJITVI, KOLIKŠEN JE VAŠ MESEČNI OBROK?	34
TABELA 6: SO SE VAM PRI SKLEPANJU DODATNEGA POKOJNINSKEGA ZAVAROVANJA PORAJALE KAKŠNE NEJASNOSTI? ..	34
TABELA 7: ČE STE ZAPOSLENI, KDO VAM PLAČUJE DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE?	35
TABELA 8: SE VAM ZDI SMISELNO, DA DOLGOROČNO VARČUJETE ZA ČAS PO UPOKOJITVI?	35
TABELA 9: SPOL ANKETIRANCA	36
TABELA 10: STAROST ANKETIRANCEV.	36

<i>TABELA 11: DOKONČANA STOPNJA IZOBRAZBE .....</i>	<i>37</i>

1. UVOD

1.1 Opredelitev obravnavane zadeve

Za temo diplomskega dela sem izbrala prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje. Slovenija je ena tistih držav, kjer je staranje prebivalstva neizbežno dejstvo. S sredstvi, ki jih združujemo na podlagi medgeneracijske solidarnosti, upravlja država, ki tudi določa pogoje za upokojitev ter količnike, po katerih se posameznim upokojencem dodeljujejo in izplačujejo pokojnine.

Reformo pokojninskega sistema poleg drugega in tretjega stebra predstavljata še dve pomembnejši dejstvi. Pokojnine iz prvega stebra se bodo postopoma zniževale, kar bo za mnoge bodoče upokojence pomenilo, da mesečni prejemki iz prvega stebra ne bodo več zadoščali za dostojno življenje (to zmanjšanje bo potrebno nadomestiti s prejemki iz drugega ali tretjega stebra), hkrati pa se daljša delovna doba in povečuje minimalna starost ob upokojitvi. Oboje pomeni zaostrovanje pogojev pokojninskega zavarovanja v prvem stebru, kot nadomestilo pa predvsem drugi steber nudi ugoden in organiziran način dolgoročnega varčevanja za starost. Osebno menim, da gre za eno pomembnejših tem današnjih dni, ki jo lahko razumemo kot dodatno obremenitev, lahko pa tudi kot izziv kako poskrbeti zase.

1.2 Namen, cilji in osnovne trditve diplomskega dela

Pokojnina pomeni ekonomsko in socialno pravico, ki jo pričakuje vsak državljan in jo uživa precejšen del svojega življenja.

Namen tega diplomskega dela je prikazati delovanje pokojninskega sistema s poudarkom na vlogi in delovanju drugega stebra, tako z vidika financiranja kot z vidika obsega pravic.

Osnovni cilj je prikazati vlogo drugega stebra v sistemu pokojninskega zavarovanja.

Osnovne trditve – hipoteze, zastavljene v nalogi so:

- zagotavljanje osnovne eksistence v pozni življenjski dobi;
- premajhna osveščenost ljudi za dolgoročno varčevanje za namen upokojitve;
- nezaupanje ljudi v dolgoročno naložbeno varčevanje.

1.3 Predpostavke in omejitve

Diplomsko delo temelji na različnih metodah proučevanja. Pri pisanju diplomske naloge bo uporabljena novejša literatura, ki obravnava dodatno pokojninsko zavarovanje. Diplomsko nalogo sem gradila predvsem na anketnih raziskavah. Raziskava bo razdeljena na upokojence in na osebe, ki so zaposlene. Z raziskavo želim predvsem ugotoviti, ali delovno aktivno prebivalstvo sploh razmišlja, kako živeti po upokojitvi samo s pokojnino.

1.4 Predvidene metode raziskovanja

Diplomska naloga je po vsebini razdeljena na teoretični in raziskovalni del. V okviru teoretičnega dela bom uporabila domačo strokovno literaturo. Temu bo sledil raziskovalni del, kjer bo izdelan anketni vprašalnik v zvezi s prostovoljnim pokojninskim zavarovanjem. Vprašalnik bo razdeljen med 100 naključno izbranih fizičnih oseb. Zbrani podatki bodo pregledani, analizirani in grafično prikazani ter razloženi.

2. PROSTOVOLJNO DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE

2.1 Pojem prostovoljnega dodatnega zavarovanja in iz tega izvirajoče pravice

Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje je zbiranje denarnih sredstev, naloženih na osebnih računih zavarovancev, vključenih v to obliko zavarovanja, z namenom, da se jim ob dopolnitvi določene starosti ali drugih primerih, določenih v pokojninskem načrtu, zagotovijo dodatne pravice v obliki dodatnih pokojnin ali druge pravice po zakonu (Cvetko, 2000, 357).

Vendar opredelitev prostovoljnega dodatnega zavarovanja po mnenju komentatorjev v ZPIZ-1 (293. člen) ni povsem dosledna. Po eni strani pravno nedosledno uporabi besedni niz »zbiranje denarnih sredstev na osebnih računih zavarovancev«, po drugi strani pa ne zajema bistvenih značilnosti dodatnega prostovoljnega pokojninskega zavarovanja, ki ga ureja ZPIZ-1.

Dodatno pokojninsko zavarovanje je res oblika pokojninskega varčevanja. Zavarovanec pri tem varčuje z namenom pridobitve dodatne starostne pokojnine s tem, da sam ali pa njegov delodajalec na njegov račun vplačuje premijo. Vendar se denarna sredstva iz plačanih premij ne »zbirajo na osebem računu zavarovanca«, temveč izvajalec dodatnega pokojninskega zavarovanja denarna sredstva nalaga v skladu z ustrezno naložbeno politiko. Osebni račun zavarovanca tako ni nek skup premoženja, katerega imetnik (lastnik) bi bil zavarovanec, temveč samo evidenca o vplačanih premijah, ki je podlaga za izračun upravičenj (pokojnine oziroma odkupne vrednosti) zavarovanca. Ob sklenitvi dodatnega pokojninskega zavarovanja se bodo postopno rešili predvsem naslednji problemi:

- primeren življenjski standard v starosti;
- zmanjšan pritisk na obvezni del pokojninskega zavarovanja in
- odgovornost za svojo starost bo vsak posameznik prevzel sam (<http://www.cek.ef.uni-lj.si/>, dne 2. 1. 2009).

Na kratko povzemam razloge, zakaj smo začeli s prostovoljnim pokojninskim zavarovanjem. S prostovoljnim pokojninskim zavarovanjem smo začeli, zaradi demografskih sprememb (padanje natalitete in podaljšanje življenjske dobe), saj se v zadnjih obdobjih razmerja med aktivnimi (zaposlenimi) in neaktivnimi (upokojenimi) zavarovanci pomembno spreminjajo v korist neaktivnih zavarovancev. Obvezno pokojninsko zavarovanje še vedno vsaj delno temelji tudi na načelu medgeneracijske solidarnosti, po katerem aktivni zavarovanci s prispevki, ki jih plačujejo za obvezno pokojninsko zavarovanje, financirajo izplačilo pokojnin neaktivnim zavarovancem (<http://www.cek.ef.uni-lj.si/>, dne 2. 1. 2009).

Zaradi spremembe razmerja se bo takšen način pokojninskega zavarovanja postopno omejeval do te mere, da bo po načelu solidarnosti zagotavljal samo minimalno starostno pokojnino. Zato bodo postajale vse pomembnejše tiste oblike pokojninskih zavarovanj, ki bodo temeljile na osebnem varčevanju. S tem se zavarovancem, ki imajo interes, omogoča pridobitev višje pokojnine oziroma upokojitev pri nižji starosti, kot je določena v obveznem zavarovanju. (ZPIZ-1)

Čeprav bi glede na sam naziv zavarovanja lahko sklepali, da se v prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje vključuje kdor koli, zakon pogojuje pridobitev lastnosti zavarovanca z določenim statusom, in sicer zavarovanca ali uživalca pravic iz obveznega zavarovanja. Torej se lahko vključi le, če je vključen že v obvezno zavarovanje.

Poleg tega zakon določa še nekatere omejitve v zvezi s to obliko zavarovanja:

- pogoji za pridobitev pravic iz tega zavarovanja se ne smejo razlikovati glede na spol zavarovanca (294. člen ZPIZ-1);
- višina premije, ki je podlaga za uveljavljanje davčnih olajšav, je vezana na višino prispevkov, ki jih zavarovanci oziroma delodajalci plačujejo za obvezno zavarovanje (301. člen ZPIZ-1);
- kot omejitev lahko štejemo tudi prepoved istočasne vključitve v več prostovoljnih zavarovanj; po zakonu o spremembah in dopolnitvah, se po novem lahko vključi v en kolektivni in en individualni pokojninski načrt (350. člen ZPIZ-1).

2.1.1 Pravice iz prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja

V okviru dodatnega zavarovanja si zavarovanec lahko zagotovi povečan obseg zavarovanja predvsem pri pravici do pokojnine. Pri tem je na voljo:

- ***Pravica do dodatne starostne pokojnine***

Zavarovanec prostovoljnega dodatnega zavarovanja pridobi pravico do dodatne starostne pokojnine, če:

- je dopolnil starost 58 let;
- je uveljavil pravico do pokojnine po predpisih o obveznem pokojninskem zavarovanju;
- je od vključitve v prostovoljno dodatno zavarovanje preteklo najmanj 120 mesecev.

Zavarovanec pridobi pravico do dodatne starostne pokojnine z dnem, ko je izpolnjen zadnji od pogojev iz prejšnjega odstavka. Zavarovancu, ki je pridobil pravico do dodatne starostne pokojnine in se za stalno izseli v tujino, se ta pokojnina izplačuje tudi na ozemlje druge države (Kalčič, 2006, 247–248).

- ***Pravica do predčasne dodatne starostne pokojnine***

Ob starosti, ki je določena po posameznem pokojninskem načrtu za pridobitev predčasne dodatne starostne pokojnine, in ob izpolnjevanju preostalih pogojev ima posameznik pravico do predčasne starostne pokojnine.

Zavarovanec, ki ni več vključen v obvezno pokojninsko zavarovanje, pridobi pravico do predčasne dodatne starostne pokojnine pred izpolnitvijo pogojev za dodatno starostno pokojnino, če:

- je bil vključen v prostovoljno dodatno zavarovanje najmanj 180 mesecev;
- je dopolnil 53 let starosti;
- je vključen v prostovoljno dodatno zavarovanje po pokojninskem načrtu, ki zagotavlja pravico do predčasne dodatne starostne pokojnine.

Predčasna starostna pokojnina se posamezniku izplačuje v obliki mesečnega zneska predčasne pokojninske rente od predčasne upokojitve do upokojitve po obveznem zavarovanju po ZPIZ (Žnidaršič Krajnc, 2000, 42).

- ***Pravica do dodatne družinske pokojnine***

V primeru smrti zavarovanca ima upravičenec do družinske pokojnine po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju pravico do dodatne družinske pokojnine.

Dodatna družinska pokojnina se posamezniku izplačuje v obliki mesečnega zneska družinske pokojninske rente od pridobitve pravice do dodatne družinske pokojnine, dokler je ta do nje upravičen po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Žnidaršič Krajnc, 2000, 42).

Za pridobitev te pravice morajo biti izpolnjeni splošni pogoji in posebni pogoji.

Splošni pogoji:

Če je bil umrl zavarovanec, so pogoji na njegovi strani izpolnjeni, če je:

- dopolnil najmanj pet let zavarovalne dobe ali deset let pokojninske dobe ali
- izpolnjeval pogoje za pridobitev pravice do starostne ali invalidske pokojnine.

Če pa je bil umrl uživalec pravic, so pogoji na njegovi strani izpolnjeni, če je užival:

- starostno ali invalidsko pokojnino ali
- katero od pravic na podlagi invalidnosti.

V primeru, da je smrt zavarovanca nastopila zaradi poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, se šteje, da so pogoji na njegovi strani izpolnjeni, ne glede na to, koliko pokojninske dobe je dopolnil. Pri ugotavljanju pogojev za pridobitev pravice do pokojnine po umrlem ima povsem enake posledice kot smrt tudi pravnomočna odločba o razglasitvi zavarovanca za pogrešanega.

Posebni pogoji za družinske člane:

Pravico do družinske pokojnine lahko pridobijo naslednji družinski člani:

- otroci (zakonski ali nezakonski ter posvojenci);
- pastorki, vnuki in drugi otroci brez staršev, ki jih je zavarovanec preživel;
- starši umrlega (oče in mati, očim in mačeha) in posvojitelji, če jih je zavarovanec preživel;
- bratje in sestre, ki jih je umrl preživel do svoje smrti in nimajo lastnih sredstev za preživljanje. (ZPIZ-1).

• ***Pravica do dodatne invalidske pokojnine***

Pravica do invalidske pokojnine je pogojena z obstojem invalidnosti zavarovanca in nekaterih drugih pogojev, določenih v zakonu.

Invalidnost je podana, če se je zavarovancu, zaradi nastalih sprememb v zdravstvenem stanju, ugotovljenih po zakonu, ki jih ni mogoče odpraviti z zdravljenjem ali ukrepi medicinske rehabilitacije, zmanjšala zmožnost za:

- zagotovitev oziroma ohranitev delovnega mesta oziroma
- poklicno napredovanje.

Vzroki za nastanek invalidnosti so:

- poškodba pri delu;
- poklicna bolezen;
- bolezen;
- poškodba izven dela.

Pravico do invalidske pokojnine pridobi zavarovanec, pri katerem je nastala:

1. invalidnost I. kategorije;

2. invalidnost II. kategorije, če brez poklicne rehabilitacije ni zmožen za drugo ustrezno delo, leta pa mu niso zagotovljena, ker je star nad 50 let;
3. invalidnost II. ali III. kategorije, kjer ni zagotovljena ustrezna zaposlitev oziroma prerazporeditev, ker je moški že dopolnil 63 let oziroma ženska 61 let starosti.

V primeru nastanka invalidnosti zaradi poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pridobi zavarovanec pravico do invalidske pokojnine ne glede na dopolnjeno pokojninsko dobo.

V primeru nastanka invalidnosti zaradi posledic bolezni ali poškodbe izven dela, pa pridobi zavarovanec pravico do invalidske pokojnine le, če ima določen status oziroma, če je dopolnil predpisano pokojninsko dobo. (ZPIZ-1).

2.2 Pokojninski načrt

2.2.1 Opredelitev pokojninskega načrta

Pokojninski načrt je dokument (pogodba), ki določa pogoje za pridobitev pravic iz pokojninskega zavarovanja, vrsto in obseg teh pravic ter postopek za njihovo uveljavitev. Ta dokument vsebuje pravila vplačevanja v pokojninski sklad in pravila izplačevanja sredstev oziroma posameznih pokojninskih rent upravičencem. Pokojninski načrt določa, kdaj je član pokojninskega načrta ali njegov dedič upravičen do vplačila privarčevanih sredstev oziroma do začetka izplačevanja posameznih vrst pokojninskih rent (Žnidaršič Krajnc, 2000, 81–82).

2.2.2 Vsebina pokojninskega načrta

Pokojninski načrt prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja vsebuje:

- pogoje za vključitev v pokojninski načrt;
- znesek premije oziroma način izračuna premije, pri čemer mora biti skupna premija razčlenjena na premijo za pridobitev dodatne starostne pokojnine in na premijo za posamezne nevarnosti, če je po pokojninskem načrtu zavarovanih več nevarnosti. Te so lahko: premija za pridobitev dodatne starostne pokojnine in predčasne starostne

pokojnine; premija za pridobitev dodatne družinske pokojnine, če pokojninski načrt krije njeno izplačilo; premija za pridobitev dodatne invalidske pokojnine, če pokojninski načrt krije njeno izplačilo;

- način in roke za plačevanje premije ter pravne posledice, če premija ni plačana;
- določbo, da so pravice iz prostovoljnega dodatnega zavarovanja po pokojninskem načrtu neprenosljive, razen v primerih, določenih z zakonom;
- prepoved zastave police prostovoljnega dodatnega zavarovanja, ki jo zavarovanec pridobi z vključitvijo v prostovoljno dodatno zavarovanje v pokojninskem načrtu, oziroma prepoved zastave pravic iz enot premoženja vzajemnega pokojninskega sklada, vpisanih na osebem računu zavarovanca;
- druge določbe, ki jih morajo vsebovati splošni zavarovalni pogoji po zakonu, ki ureja zavarovalništvo (Cvetko, 2000, 358–359).

2.2.3 Odobritev pokojninskega načrta

Pokojninski načrt, na podlagi katere se lahko uveljavljajo davčne olajšave, mora odobriti minister, pristojen za delo. Zahtevo za odobritev pokojninskega načrta vloži izvajalec tega načrta. Če izvajalec pokojninskega načrta še ni vpisan v sodni register, vloži zahtevo njegov ustanovitelj. Minister, pristojen za delo, odobri pokojninski načrt, če ugotovi, da je pokojninski načrt v skladu s tem zakonom (Cvetko, 2000, 359).

2.2.4 Premija prostovoljnega dodatnega zavarovanja

Premija prostovoljnega dodatnega zavarovanja je denarni znesek, ki ga plačuje zavarovanec prostovoljnega dodatnega zavarovanja, na podlagi katerega pridobi pravice iz prostovoljnega dodatnega zavarovanja po tem zakonu. (ZPIZ-1).

Premijo ali del premije prostovoljnega dodatnega zavarovanja lahko v korist zavarovanca prostovoljnega dodatnega zavarovanja plačuje tudi delodajalec, pri katerem je zavarovanec zaposlen oziroma pravna oseba ali državni organ, pri katerem zavarovanec poklicno opravlja določeno funkcijo (v nadaljevanju: delodajalec), na način in pod pogoji določenimi v tem zakonu. (ZPIZ-1).

Premija prostovoljnega dodatnega zavarovanja se določi in plačuje za koledarski mesec. Znesek mesečne premije prostovoljnega dodatnega zavarovanja, ki se plačuje po pokojninskem načrtu v koledarskem letu ne sme biti nižja od 15,37 EUR (Kalčič, 2006, 213).

2.2.5 Zajamčen donos

Pri prostovoljnem dodatnem pokojninskem zavarovanju posameznik sam prevzema naložbeno tveganje z zajamčenim donosom na vplačano čisto premijo (premija brez vstopnih stroškov). Zajamčeni donos mora biti izražen z letno stopnjo donosnosti, ki ne sme biti nižja od 40 % povprečne letne obrestne mere na državne vrednostne papirje z dospelostjo nad enim letom. Pravila za izračun povprečnega donosa državnih vrednostnih papirjev določi minister za finance. Upravljalec pokojninskega sklada mora vsak mesec izračunati donos za zadnjih 12 mesecev. Če je dejanski donos višji od zajamčenega donosa, opredeljenega v pokojninskem načrtu, mora upravljalec razliko oblikovati kot rezervacijo. Ta rezervacija se lahko krije le za pokritje primerov, ko je dejanski donos nižji oz. zajamčenega. Če pa rezervacije te razlike ne pokrivajo, mora upravljalec iz lastnih sredstev pokriti razliko do zajamčenega donosa. V času varčevanja ni nobenega zavarovanja za sredstva na računu, ni jamčevanja države, izvajalec načrta jamči sam (<http://www.ijs.si/ijs/dod.pok.zav.html-I2>, dne 5. 12. 2008).

2.3 Davčno obravnavanje vplačil v pokojninski načrt in kasneje izplačil

2.3.1 Obdavčitev premij

ZPIZ-1 daje tako obveznemu kot dodatnemu pokojninskemu zavarovanju enak davčni status, saj le skupno predstavljata celovit sistem socialne varnosti za starost na pokojninskem področju. Premija, plačana za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje, ima enake davčne olajšave kot prispevki za obvezno pokojninsko zavarovanje (Štrovs, 2000, 37–40).

Slovenija se pri varčevanju v prostovoljnem pokojninskem zavarovanju odrekla davkom in prispevkom na premije. Država se namreč zaveda slabosti sistema, ki ne zmore več uspešno jamčiti izplačil pokojnin v isti vrednosti ob nespremenjenih prispevkih. S tem, ko se je pri drugem stebru odpovedala davku na vplačane premije, je dala možnost ter davčno spodbudo,

da ljudje sami poskrbijo za primeren lastni standard na starost in zmanjšala pritisk na pokojnine iz obveznega zavarovanja. Ker se vplačilo premij dodatnega zavarovanja ne šteje za izplačilo plače, se izplačila, ki so vezana na rast plač, ne bodo tako hitro večala. V zvezi s tem je potrebno poudariti predvsem izplačila na pokojnine. Ker zaradi vplačil v dodatno pokojninsko zavarovanje ne bo prihajalo do rasti plač, se pokojnine z njo ne bodo usklajevale, s tem pa bo država privarčevala sredstva, ki se jim je sicer odrekla z ukinitvijo prispevkov in davkov na vplačane premije v okviru drugega stebra (Štrovs, 2000, 37–40).

Pomembno je še, da se na premijo, plačano za ta zavarovanja, ne plačuje DDV-ja, saj so to zavarovalne storitve, oproščene plačila le-tega. Dolgoročna osebna zavarovanja, kamor sodi tudi pokojninsko zavarovanje, so oproščena tudi plačila 6,5 % davka od prometa zavarovalnih poslov (Štrovs, 2000, 37–40).

Vendar gre pri neplačilu davkov pravzaprav le za preložitve, ne pa za oprostitev. Premije (plačilo za bodočo pokojnino) niso obdavčene, obdavčena pa bo pokojnina. Davki so za zavarovanca preusmerjeni v čas, ko bo užival dodatno pokojnino. Tako bo zavarovanec moral plačevati dohodnino od dodatnih starostnih pokojnin in drugih pravic, ki jih bo užival na podlagi premoženja na osebem pokojninskem računu, ki se bo zbralo iz vplačanih premij in donosov oziroma obresti. Dohodnina se tako ne plača že v letu, v katerem je bila premija plačana, ampak, ko začne zavarovanec prejemati pokojnino, kar je zanj ugodnejše saj mu omogoča varčevanje v bruto znesku in je v obdobju prejemanja pokojnin v nižjem davčnem razredu, torej bo plačana dohodnina verjetno manjša. Kljub temu pa so mnjenja, ali nam država s tem, ko nam odloži plačilo dohodnine, dejansko kaj da, različna. Zagovorniki darežljive države pravijo, da smo pri tem na dobičku (nižji dohodninski razred, ko se bomo upokojili), vendar pa je možno, da bo država takrat spremenila dohodninske razrede in jih bo obdavčila. To je tudi eden izmed argumentov tistih, ki v darežljivost države ne verjamejo (Štrovs, 2000, 37–40).

2.3.2 Obdavčitev premij za individualno dodatno pokojninsko zavarovanje

Zavarovanec plačuje premije v individualno zavarovanje iz čiste plače ali dobička po obračunu prispevkov za socialno varnost, zato ne vpliva na zavarovančeve pravice iz

obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, iz zdravstvenega zavarovanja ter zavarovanja za primer brezposelnosti.

V ZPIZ-1 se ureja tudi davčni status premij, ki jih za neposredno dodatno zavarovanje delavca plačuje delodajalec. Pri tem sklepamo, da se prispevki, ki jih za delavca plača delodajalec, štejejo kot boniteta oziroma kot del plače, od katere se obračunavajo prispevki in davki. Znesek premije, ki jo za delavca plača delodajalec, se zato pri obračunavanju prispevkov za socialno varnost upošteva kot del plače. (ZPIZ-1).

2.3.3. Obdavčitev izplačil

Davčna olajšava, priznana v obliki odložitve plačila dohodnine, ni dokončna, temveč se obveznost plačila dohodnine (in davka od osebnih prejemkov kot podvrste dohodnine) odloži do takrat, ko zavarovanec (oziroma upravičenec za primer smrti) uveljavi pravice iz zavarovanja.

Od zneskov, ki jih zavarovanec prejme na podlagi uveljavitve pravic iz zavarovanja, mora namreč le-ta plačati (odloženo) dohodnino. Zavarovanec (oziroma upravičenec za primer smrti) pravico iz zavarovanja uveljavi tako, da zahteva izplačilo odkupne vrednosti, (obveznost plačila dohodnine je v letu, ko je bila ta izplačana) ali uveljavi pravico do pokojnine, ki jo krije pokojninski načrt (v takem primeru se znesek pokojninskih rent, ki jih je zavarovanec prejel v posameznem letu, všteje v osnovo za dohodnino v tem letu, od zneskov pokojninskih rent pa se tudi plačuje davek od osebnih prejemkov pot podvrsta dohodnine).

Obdavčitev se razlikuje glede na način izplačila pravic (kljub enakemu obdobju zavarovanja in enakemu premoženju na osebnem pokojninskem računu zavarovanca). Pri tem poznamo naslednje načine:

- predčasna dodatna pokojnina;
- dodatna starostna pokojnina;
- enkratno izplačilo. (ZPIZ-1, 367. člen).

Najugodnejšo davčno obravnavo imajo predčasne dodatne pokojnine, ki jih zavarovanec prejme v času do pridobitve pravice do starostne pokojnine iz obveznega zavarovanja. V tem času je ta edini zavarovančev prejemek, zato se v progresivni davčni lestvici uvrsti nižje kot npr. plača v aktivnem času.

Dodatna starostna pokojnina se izplačuje skupaj s pokojnino iz obveznega zavarovanja, zato se pri obdavčitvi oba zneska seštejeta in padeta v višji davčni razred.

Najvišje davčne obremenitve so pri enkratnem izplačilu privarčevanega zneska (izplačila odkupne vrednosti premoženja na osebnem računu zavarovanca). Ker so ta izplačila praviloma zelo visoka, dohodnina, obračunana po progresivni lestvici, znaša bistveno več, kot če bi se obračunavala sproti v času, ko se plačujejo prispevki za obvezno dodatno ali premije za prostovoljno dodatno zavarovanje. Tako bi zavarovanec, ki je v času aktivnega zavarovanja prejemal plačo v višini povprečne plače v državi, če bi sproti plačeval dohodnino od prispevkov za dodatno zavarovanje, to plačeval po stopnji 24 % davčne osnove.

Če pa bi po 20-ih letih dodatnega zavarovanja izgubil zaposlitev zaradi invalidnosti I. kategorije, se bi mu izplačala odkupna vrednost obveznega dodatnega zavarovanja v znesku, ki bi presegal 41.730 EUR (starih 10 milijonov tolarjev), zaradi česar bi bil uvrščen v najvišji dohodninski razred, kjer se dohodnina obračunava po stopnji več kot 40 % davčne osnove.

Ker je v obveznem dodatnem pokojninskem zavarovanju enkratno izplačilo možno le v izrednih primerih, ko zavarovanca zadene smrt ali popolna izguba delovne zmožnosti, je ureditev, po kateri so izplačila, bistveno bolj obdavčena, in sicer izjemna glede na ureditev drugih vprašanj, pri katerih se poudarja načelo vzajemnosti in solidarnosti. Ta ureditev je tudi v neskladju z davčno ureditvijo, po kateri izjemna izplačila (odpravnina, odškodnina zaradi poškodb...) sploh niso obdavčena. (ZPIZ-1).

2.4 Izvajalci dodatnih prostovoljnih pokojninskih zavarovanj

2.4.1 Izvajalci

Izvajalci pokojninskega zavarovanja so ZPIZ, državni pokojninski sklad in pokojninske družbe, vzajemni pokojninski skladi, zavarovalnice in pokojninske družbe ter banke.

Tabela 1: Izvajalci pokojninskih zavarovanj

OBVEZNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE	OBVEZNO DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE	PROSTOVOLJNO DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE	PROSTOVOLJNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE
Izvajalec: ZAVOD ZA POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE	Izvajalec: DRŽAVNI POKOJNINSKI SKLAD in POKOJNINSKE DRUŽBE	Izvajalec: VZAJEMNI POKOJNINSKI SKLADI, ZAVAROVALNICE in POKOJNINSKE DRUŽBE	Izvajalec: ZAVAROVALNICE in BANKE

Vir: Trije stebri pokojninskega zavarovanja (<http://www.mojdenar.com>)

Prvi steber, obvezno pokojninsko zavarovanje, zagotavlja sredstva za izplačilo pokojnin iz obveznega zavarovanja. Temelji na dokladnem sistemu financiranja, kjer se sredstva za izplačilo pokojnin zagotavljajo sproti iz prispevkov aktivnih zavarovancev. Pokojnine iz tega naslova bodo zagotavljale zgolj najnujnejšo materialno varnost. V prvem stebru je še navzoče načelo solidarnosti.

Drugi pokojninski steber se deli na obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje in prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje. V obvezno so vključeni zavarovanci, pri katerih je opravljanje dela omejeno z določeno starostjo ali pa opravljajo dela, kjer je organizem zaradi težkega dela zelo izpostavljen (prej beneficirana delovna doba). V prostovoljno dodatno zavarovanje se lahko vključijo tisti, ki si ob dopolnitvi določene starosti ali v drugih primerih želijo zagotoviti dodatno pokojnino. Pogoji za vključitev v drugi steber je, da je oseba zavarovana že v okviru prvega stebra.

Tretji steber predstavljajo individualna prostovoljna pokojninska zavarovanja, ki jih organizirajo banke ali zavarovalnice in v katere se vsak posameznik vključi sam (<http://www.mojdenar.com>, dne 10. 12. 2008).

V nadaljevanju bom nekaj besed namenila Vzajemnemu pokojninskemu skladu, kjer opravljajo prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje.

2.4.2 Vzajemni pokojninski skladi

Vzajemni pokojninski sklad je zgolj premoženje, ki je financirano s sredstvi, zbranimi z vplačilom premij prostovoljnega dodatnega zavarovanja, oziroma oblikovano z upravljanjem teh sredstev in namenjeno kritju obveznosti do zavarovancev prostovoljnega dodatnega zavarovanja.

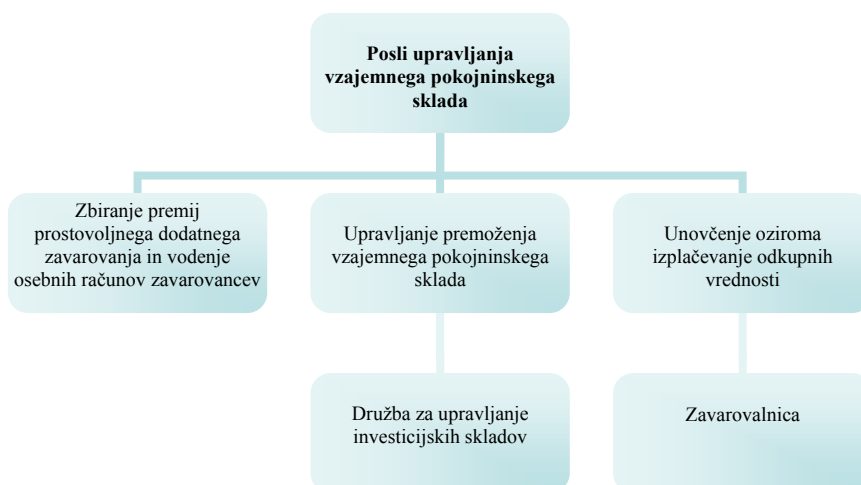
Temeljne značilnosti vzajemnega sklada so:

- Vzajemni pokojninski sklad je v lasti zavarovancev prostovoljnega dodatnega zavarovanja. Zavarovanec postane lastnik sorazmernega dela vzajemnega pokojninskega sklada z vplačilom premij prostovoljnega dodatnega zavarovanja.
- Vzajemni pokojninski sklad ni pravna oseba.
- Vzajemni pokojninski sklad mora imeti najmanj tisoč članov.
- Vzajemni pokojninski sklad se oblikuje in upravlja izključno v korist zavarovancev prostovoljnega dodatnega zavarovanja (Žnidaršič Krajnc, 2000, 115).

Ker vzajemni sklad ni pravna oseba, mora imeti upravljalca. Naloge, ki jih mora izvajati upravljalca takšnega sklada, so:

- zbiranje premij;
- upravljanje premoženja;
- izplačevanje odkupnih vrednosti (Žnidaršič Krajnc, 2000, 115–116).

Slika 1: Posli upravljanja vzajemnega sklada

Vir: Žnidaršič Krajnc, 2000, 116

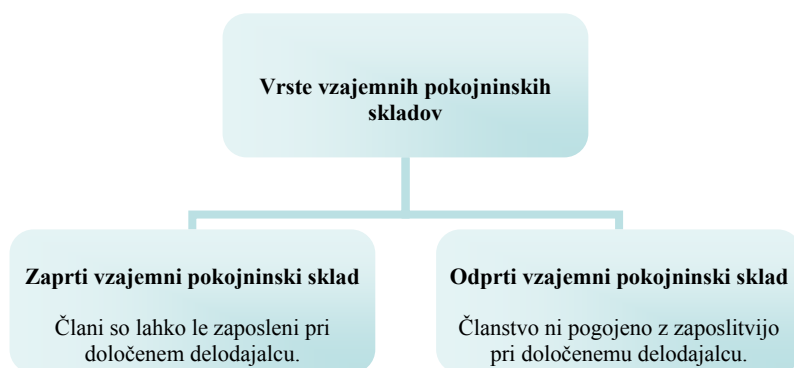
Upravljalca vzajemnega pokojninskega sklada lahko del nalog upravljanja sklada prenese na druge izvajalce, in sicer:

- posle upravljanja premoženja na družbo za upravljanje;
- posle izplačevanja odkupnih vrednosti na zavarovalnico (Žnidaršič Krajnc, 2000, 116).

Vzajemni pokojninski sklad je lahko:

- zaprt ali
- odprt.

Slika 2: Vrste vzajemnih pokojninskih skladov

Vir: Žnidaršič Krajnc, 2000, 116.

Pravila vzajemnega pokojninskega sklada morajo določati:

- ime vzajemnega pokojninskega sklada;
- firmo in sedež ustanovitelja;
- pogoje za članstvo v skladu;
- predvidene dokumente o pristopu k skladu;
- znesek oziroma način pokrivanja stroškov upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada;
- naložbeno politiko vzajemnega pokojninskega sklada;
- izdelavo računovodskih izkazov sklada;
- način obveščanja ustanovitelja oziroma članov sklada ter nadzornega organa o poslovanju vzajemnega pokojninskega sklada;
- postopek likvidacije vzajemnega pokojninskega sklada;
- postopek za spremembo pravil vzajemnega pokojninskega sklada (Žnidaršič Krajnc, 2000, 117).

Sestavni del pravil vzajemnega pokojninskega sklada je pokojninski načrt. Vzajemni pokojninski sklad lahko upravlja le:

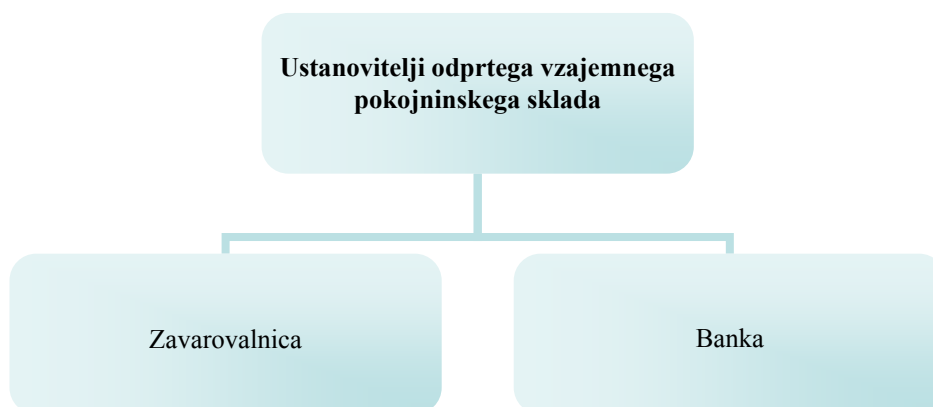
- zavarovalnica, ki ima dovoljenje za opravljanje poslov upravljanja pokojninskih skladov po zakonu, ki ureja zavarovalništvo;
- banka, ki ima dovoljenje za opravljanje poslov upravljanja pokojninskih skladov po zakonu, ki ureja bančništvo (Žnidaršič Krajnc, 2000, 117).

2.4.3 Odprti vzajemni pokojninski sklad

Odprti vzajemni sklad je opredeljen kot tisti sklad, ki članstva ne pogojuje z delovnim razmerjem pri istem delodajalcu. Ustanovitelji odprtega vzajemnega pokojninskega sklada so lahko:

- banke ali
- zavarovalnice (Žnidaršič Krajnc, 2000, 118).

Slika 3: Ustanovitelji odprtega vzajemnega pokojninskega sklada

Vir: Žnidaršič Krajnc, 2000, 118.

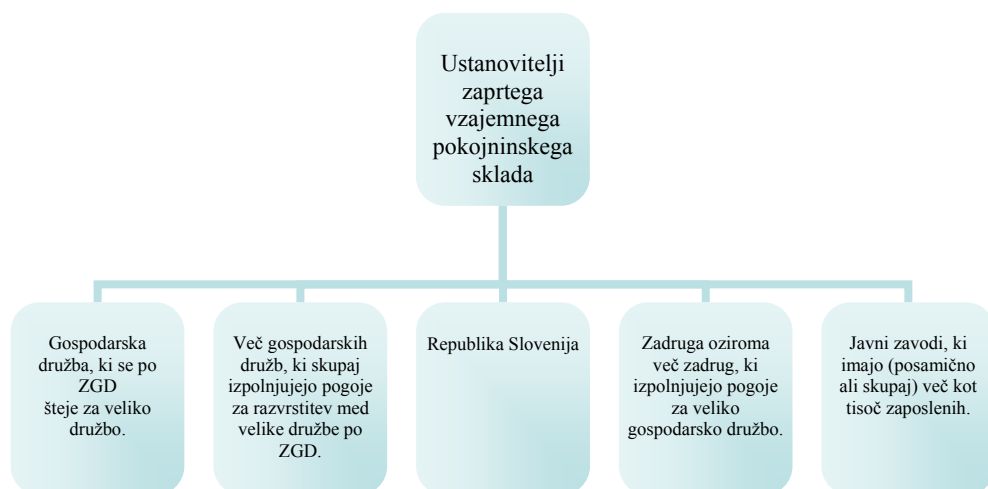
2.4.4 Zaprti vzajemni pokojninski sklad

Zaprti vzajemni pokojninski sklad je tisti vzajemni pokojninski sklad, katerega člani lahko postanejo le zavarovanci, ki so v delovnem razmerju pri delodajalcu, ki je ustanovitelj sklada. Zaprti vzajemni pokojninski sklad oblikujejo podjetja ali več podjetij, ki skupaj izpolnjujejo pogoje za veliko družbo.

Ko je ustanovitelj vzajemnega pokojninskega sklada delodajalec, oblikuje vzajemni pokojninski sklad tako, da sprejme pravila vzajemnega pokojninskega sklada ter sklene pogodbo o upravljanju vzajemnega pokojninskega sklada z upravljavcem (banko ali zavarovalnico). Za oblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada mora ustanovitelj pridobiti dovoljenje Agencije za trg vrednostnih papirjev.

Če banka oziroma zavarovalnica upravlja zaprt vzajemni pokojninski sklad, ki ga je ustanovila kot delodajalec, mora premoženje tega sklada prenesti v upravljanje družbi za upravljanje, ki ima dovoljenje za upravljanje investicijskih skladov (Žnidaršič Krajnc, 2000, 118–119).

Slika 4: Ustanovitelji zaprtega vzajemnega pokojninskega sklada

Vir: Žnidaršič Krajnc, 2000, 119.

2.5 Pokojninski stebri

2.5.1 Prvi steber

Prvi steber je osnova pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki ga predstavlja že poznano obvezno zavarovanje na podlagi medgeneracijske solidarnosti. Obvezno zavarovanje se financira predvsem iz prispevkov delavcev in delodajalcev ter sredstev Republike Slovenije, v manjšem delu pa iz sredstev Kapitalskega sklada pokojninskega in invalidskega zavarovanja in drugih virov, ki jih določa zakon (Cvetko, 2000, 120).

Glavna prednost prvega stebra je v širokem spletu zavarovanj, ki jih pokriva, in ki dajejo posamezniku občutek finančne varnosti ob nastopu tako rekoč kateregakoli zavarovalnega primera, kot je starost, smrt, invalidnost in podobno.

Njegova pomanjkljivost pa je v tem, da je v primeru nastanka posameznega zavarovalnega primera, kot je starost, invalidnost in podobno, znesek nadomestila, ki ga zavarovanec prejema, v primerjavi z njegovim osebnim dohodkom nizek. Kot tak mu torej ne zagotavlja standarda, ki ga je navajen. Že zdaj nadomestila, ki jih zavarovanec prejema bo nastanku

zavarovalnega primera, ne zadoščajo za normalno vzdrževanje že ustvarjenega standarda, v prihodnje pa se bo ta položaj še poslabšal.

Prvi steber torej omogoča zavarovancu preživetje in pokritje širokega spektra zavarovanj, ne pa dostojnega življenjskega standarda, kot ga je bil vajen v aktivni dobi (Žnidaršič Krajnc, 2000, 49).

2.5.2 Drugi pokojninski steber

Drugi steber je nujen in neizogiben ter predstavlja delno privatizacijo pokojninskega sistema. Razbremenjuje prvi steber in obveznosti države do izplačila pokojnin iz prvega stebra ter posamezniku po upokojitvi omogoča izboljšati življenjski standard. S povečanjem prihrankov se povečuje tudi gospodarska rast nacionalnega gospodarstva. Pri razširjanju tega zavarovanja ima pomembno vlogo država, ker dodeljuje davčne olajšave na vplačana denarna sredstva na osebnem računu zavarovanca.

Drugi steber pokojninskega zavarovanja se financira po naložbenem sistemu, kar pomeni, da vsak posameznik ali delodajalec vplačuje denarna sredstva na zavarovancev osebni račun. Tako se ob določeni starosti zagotovijo dodatne pokojnine ali druge pravice, določene s pokojninskim načrtom prostovoljnega pokojninskega zavarovanja. Zavarovanje v drugem stebru je pogojeno z zavarovanjem v prvem stebru (<http://www.cek.ef.uni-lj.si/>, dne 20. 1. 2009).

Drugi steber vključuje:

- obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje;
- prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje, ki se deli na individualno in kolektivno prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje.

Obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje:

Kljub temu da sodi obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje v drugi steber, je ta oblika zavarovanja obvezna za določene zaposlene. Sredstva za zavarovanje zagotavlja delodajalec, država pa jamči za pravice, določene v pokojninskem načrtu obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja (Krassnig, 2002, 48).

Po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju se zbirajo prispevki delodajalcev zato, da bi se iz zbranih sredstev zagotavljale pravice do poklicne pokojnine oziroma druge pravice, ki bi jih poleg pravic iz obveznega zavarovanja uživali zavarovanci, ki opravljajo posebno težka in zdravju škodljiva dela, in zavarovanci, ki opravljajo dela, ki jih po določeni starosti ni več možno uspešno, predvsem pa varno opravljati (Kalčič, 2006, 200).

Pravice iz obveznega dodatnega zavarovanja se izplačujejo v obliki:

- poklicne pokojnine, ki se izplačuje užitcu poklicne pokojnine v mesečnih zneskih od pridobitve poklicne pokojnine do izpolnitve pogojev za pridobitev pokojnine v obveznem zavarovanju;
- znižane poklicne pokojnine, ki se izplačuje v mesečnih zneskih od upokojitve v obveznem zavarovanju do zavarovančeve smrti.

Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje

Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje predstavlja nadgradnjo pokojnine iz naslova obveznega zavarovanja. Ta oblika dodatnega pokojninskega zavarovanja ni obvezna niti za zaposlenega niti za delodajalca, temveč je potrebna izjava volje zavarovanca. Zato se morajo ponudniki potruditi, da podjetja oziroma posameznike pritegnejo v kolektivno oziroma individualno shemo s ponudbo, ki mora biti čim bolj konkurenčna (Krassnig, 2002, 48).

Naloga prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja je zagotoviti povprečno pokojnino, ki bi bila primerljiva z današnjo povprečno pokojnino, oziroma nadomestiti tiste odstotke, za katere je nov sistem bodoče upokojence v primerjavi z današnjimi prikrajšal.

Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje pripomore k večji pravičnosti, ker ne vsebuje prerazdelitvene funkcije. Posameznik bo prejel toliko, kolikor bo privarčeval na svojem individualnem računu (<http://www.cek.ef.uni-lj.si/>, dne 20. 1. 2009).

2.5.3 Tretji steber

Tretji steber tvorijo druge vrste varčevanj in zavarovanj, s katerimi si pomagamo pridobiti dodaten denar v pokoju na podlagi naložbenega sistema financiranja. Vanj se lahko vključi vsak posameznik na podlagi osebne odločitve, saj za vključitev ni potrebno izpolnjevati nikakršnih pogojev. Kljub najširšemu možnemu naboru varčevalcev tretji steber ne vzbuja pretiranega zanimanja. Vzrok leži v premijah, ki niso predmet davčnih olajšav (posamezniki se ne ozirajo toliko na neobdavčenost dodatne pokojnine, ki jo ponuja tretji steber). Če bi dolgoročno varčevanje v okviru tretjega stebra prinašalo davčno olajšavo, bi se povpraševanje po njem gotovo povečalo (<http://www.ce.ef.uni-lj.si/>, dne 20. 1. 2009).

Prednost tega sistema je, da so premije neomejene, vendar je rizičnost teh zavarovanj večja. Premije se plačujejo kot odtegljaj iz neto prejemkov.

Ponudniki zavarovanj so banke, zavarovalnice, Kapitalska družba, družbe za upravljanje (Krassnig, 2002, 47–50).

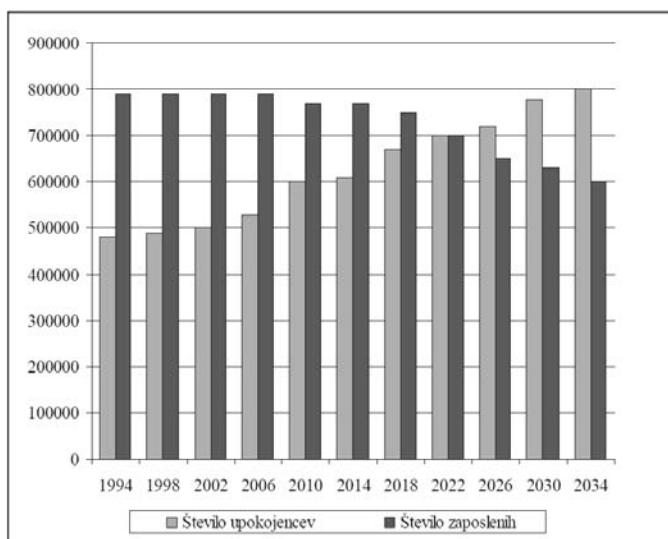
2.6 Financiranje v okviru tretjega stebra

Vloga obveznega zavarovanja v Sloveniji postopoma zgublja na pomenu. V prihodnje naj bi zadostovalo zgolj za preživetje posameznikov. Povečuje pa se vloga drugega in tretjega pokojninskega stebra, ki naj bi omogočila zadovoljiv vir prilivov ob upokojitvi, da bi posameznik lahko ohranil pridobljeni življenjski standard. Skrb države pa je za posameznikovo starostno pokojnino po državah različna. Ponekod je njena vloga zelo prisotna, medtem ko je ponekod skoraj da ni. Z zmanjševanjem vloge obveznega zavarovanja se seveda odgovornost države tudi porazdeli na posameznike, ki bodo morali v večji meri sami poskrbeti za socialno varnost ob upokojitvi. S tem pa se tudi močno zmanjšuje vloga države pri pokojninskem zavarovanju (<http://www.cek.ef.uni-lj.si/>, dne 25. 1. 2009).

To tudi pomeni, da bo denarja za državno pokojnino čedalje manj. Povprečna pričakovana življenjska doba pa se podaljšuje. Na podlagi statističnih podatkov je bila leta 1900 povprečna življenjska doba za moške 41 let, za ženske pa 44 let. V letu 2000 je bila povprečna življenjska doba za moške 79, za ženske pa 83 let. V letu 2030 naj bi bila pričakovana življenjska doba za moške 81 let, za ženske pa 86 let. To pomeni, da bodo morale aktivne delovne generacije delati dlje, da lahko na podlagi medgeneracijske solidarnosti preživijo upokojenci. Posledično pa pomeni, da bodo nižje državne pokojnine. Prisoten je tudi učinek staranja prebivalstva, zmanjševanje števila rojstev in slabše zaposlovanje (<http://www.cek.ef.uni-lj.si/>, dne 25. 1. 2009).

Zato je novi Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju povzročil znižanje pokojnin v okviru obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter zaostrene pogoje za upokojitev. Posledično je po zakonu nastal tristebni sistem zagotavljanja prihodkov po upokojitvi.

Graf 1: Število zavarovancev in upokojencev

Vir: www.pokojnina.com, 2005

Tretji steber predstavlja privatne prihranke posameznika, ki so namenjeni za potrošnjo v njegovi starosti. Teh prihrankov ne smemo enačiti z osebnimi prihranki posameznika, ki so namenjeni varčevanju za finančno varnost v bližnji prihodnosti. Prav tako tretji steber praviloma ne uživa spodbud s strani države z raznimi davčnimi olajšavami, kot je značilno za drugi steber.

Financiranje tretjega stebra temelji na naložbenem sistemu, kar pomeni, da si vsak posameznik sam nalaga sredstva na svoj račun, ta pa se skozi čas kapitalizirajo in ob upokojitvi služijo kot dodatna pokojnina v obliki rent ali pa v enkratnem znesku. Glavni izvajalci prostovoljnega pokojninskega zavarovanja so zavarovalnice in banke, v manjši meri pa tudi vzajemni skladi, ki tudi omogočajo dodatno investiranje oziroma varčevanje za pokojnino.

Osnovni problem posameznika, ki želi na svojo starost prejemati zadovoljivo pokojnino iz osebnih prihrankov, je v tem, da se tega prepozno zave. Takšno varčevanje pa zahteva daljše obdobje. Posameznik mora za zadovoljivo pokojnino vlagati 30 let, če želi dobro pokojnino. To pomeni, da bi moral pri svojih 30. letih začeti razmišljati o tem, vendar pa večina ljudi to prične veliko kasneje. Tako je v kratkem času težko privarčevati zadostno količino denarja, brez velike odpovedi sedanji potrošnji (<http://www.cek.ef.uni-lj.si/>, dne 25. 1. 2009).

3. RAZISKAVA: ANKETNI VPRAŠALNIK

3.1 Izdelava anketnega vprašalnika

Za pridobitev podatkov, ki sem jih potrebovala v svoji raziskavi, sem izbrala pisno obliko anketnega vprašalnika. V anketi sem zastavila 10 vprašanj, ki se navezujejo na temo diplomske naloge. Vprašanja se nanašajo na splošno poznavanje prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

3.2 Izvedba anketiranja

Anketo sem opravila z naključno izbranimi fizičnimi osebami. Anketirala sem ljudi v Mariboru, s katerimi sem v tem času imela osebni kontakt. Z anketiranjem sem zaključila, ko mi je pošlo vseh 100 anketnih vprašalnikov. Zbrane podatke sem statistično obdelala, jih prenesla v tabele ter jih s pomočjo grafiknov slikovno prikazala v naslednjem poglavju.

3.3 Analiza in obdelava podatkov ter prikaz rezultatov

1. vprašanje: Ali poznate prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje?

Tabela 2: Ali poznate prostovoljno pokojninsko dodatno zavarovanje?

Ponujeni odgovori	Število odgovorov
da	72
ne	28
Skupaj	100

Vir: lastna raziskava

Graf 2: Ali poznate prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje?

Vir: tabela 2

Iz odgovorov na prvo vprašanje je razvidno, da 72 anketiranih pozna prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje.

2. vprašanje: Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje je oblika varčevanja z namenom, da bi si zagotovili (dodatno) socialno varnost v življenjskem obdobju po upokojitvi. Se strinjate s to trditvijo?

Tabela in graf 3: Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje je oblika varčevanja z namenom, da bi si zagotovili (dodatno) socialno varnost v življenjskem obdobju po upokojitvi. Se strinjate s to trditvijo?

Ponujeni odgovori	Število odgovorov
da	64
ne	36
Skupaj	100

Vir: lastna raziskava

Vir: tabela 3

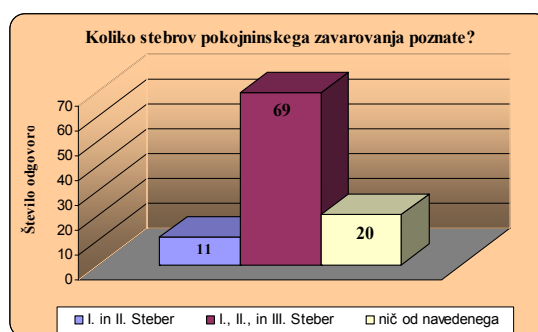
Na drugo vprašanje je 64 anketirancev odgovorilo, da se strinja z navedeno trditvijo, in sicer da je prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje oblika varčevanja z namenom, da bi si zagotovili (dodatno) socialno varnost v življenjskem obdobju po upokojitvi.

3. vprašanj: Koliko stebrov pokojninskega zavarovanja poznate?

Tabela in graf 4: Koliko stebrov pokojninskega zavarovanja poznate?

Ponujeni odgovori	Število odgovorov
I. in II. steber	11
I., II., in III. steber	69
nič od navedenega	20
Skupaj	100

Vir: lastna raziskava

Vir: tabela 4

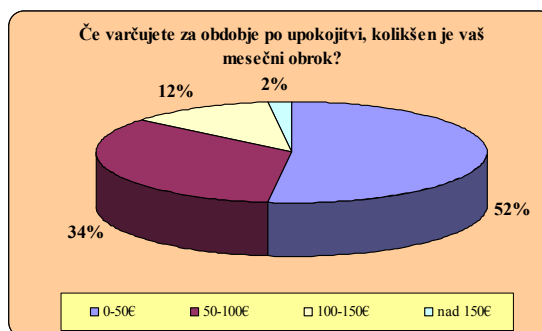
Iz odgovorov na tretje vprašanje je razvidno, da I. in II. steber pozna 11 anketirancev. Na ponujen odgovor, koliko ljudi pozna, I., II. In III. steber je odgovorilo 69 anketirancev. 20 anketirancev je odgovorilo da ne pozna nič od navedenega.

4. vprašanje: Če varčujete za obdobje po upokojitvi, kolikšen je vaš mesečni obrok?

Tabela in graf 5: Če varčujete za obdobje po upokojitvi, kolikšen je vaš mesečni obrok?

Ponujeni odgovori	Število odgovorov
0–50 €	52
50–100 €	34
100–150 €	12
nad 150 €	2
Skupaj	100

Vir: lastna raziskava

Vir: tabela 5

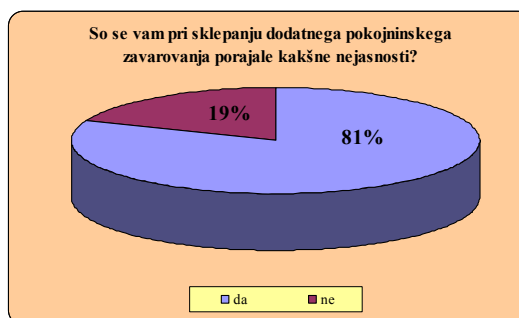
Iz podatkov prikazanih v grafu 5 je razvidno, da je mesečni obrok 52. anketirancev znaša od 0 do 50 €, 34 anketirancev plačuje mesečno od 50 do 100 €, 12 anketirancev pa od 100 do 150 €, le 2 anketiranca pa imata mesečno obveznost nad 150 €.

5. vprašanje: So se vam pri sklepanju dodatnega pokojninskega zavarovanja porajale kakšne nejasnosti? (na primer: sklenitelji vam niso dovolj jasno in natančno obrazložili tovrstno zavarovanje)

Tabela in graf 6: So se vam pri sklepanju dodatnega pokojninskega zavarovanja porajale kakšne nejasnosti?

Ponujeni odgovori	Število odgovorov
da	81
ne	19
Skupaj	100

Vir: lastna raziskava

Vir: tabela 6

Iz grafičnega prikaza odgovorov na 5 vprašanje je razvidno, da so se 81. anketirancem pri sklepanju dodatnega pokojninskega zavarovanja porajale nejasnosti v zvezi s samim zavarovanjem, ostalih 19 anketirancev pri sklepanju dodatnega pokojninskega zavarovanja pa ni imelo težav in se jim niso porajala nobena dodatna vprašanja.

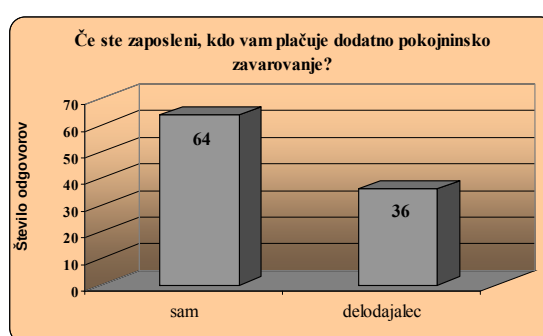
6. vprašanje: Če ste zaposleni, kdo vam plačuje dodatno pokojninsko zavarovanje?

Tabela 7: Če ste zaposleni, kdo vam plačuje dodatno pokojninsko zavarovanje?

Ponujeni odgovori	Število odgovorov
sam	64
delodajalec	36
Skupaj	100

Vir: lastna raziskava

Graf 8: Če ste zaposleni, kdo vam plačuje dodatno pokojninsko zavarovanje?

Vir: tabela

Na vprašanje kdo anketirancem plačuje dodatno pokojninsko zavarovanje sem dobila odgovor, da 36. anketirancem to obveznost plačuje delodajalec. Ostalih 64 od sto vprašanih pa si dodatno pokojninsko zavarovanje plačujejo sami.

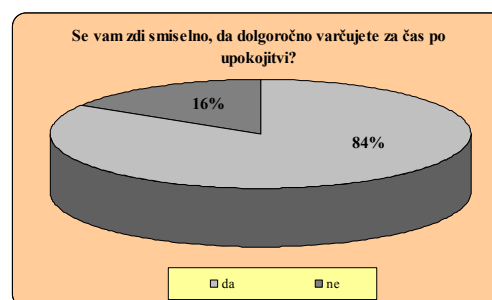
7. vprašanje: Se vam zdi smiselno, da dolgoročno varčujete za čas po upokojitvi?

Tabela 9: Se vam zdi smiselno, da dolgoročno varčujete za čas po upokojitvi?

Ponujeni odgovori	Število odgovorov
da	84
ne	16
Skupaj	100

Vir: lastna raziskava

Graf 10: Se vam zdi smiselno, da dolgoročno varčujete za čas po upokojitvi?

Vir: tabela 8

Podatki v grafu 8 nam nazorno kažejo, da se 84. anketirancem zdi smiselno, da dolgoročno varčujejo za čas po upokojitvi, 16. anketirancem pa se ta oblika varčevanja ne zdi smiselna.

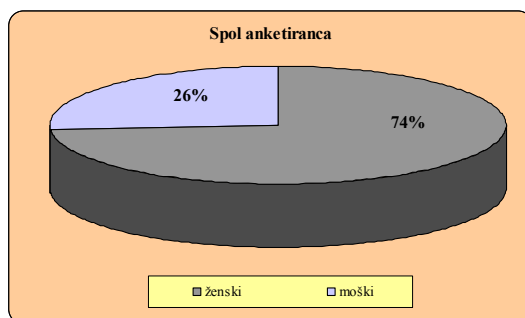
8. vprašanje: Spol

Tabela 11: Spol anketiranca

Ponujeni odgovori	Število odgovorov
ženski	74
moški	26
Skupaj	100

Vir: lastna raziskava

Graf 3: Spol anketiranca

Vir: tabela 9

Iz odgovorov na osmo vprašanje je razvidno, da je na anketo odgovorilo 74 žensk in 26 moških.

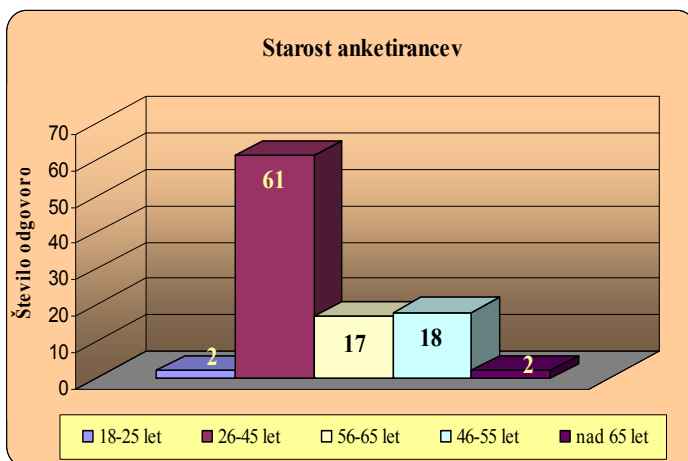
9. vprašanje: Starost anketirancev

Tabela 12: Starost anketirancev

Ponujeni odgovori	Število odgovorov
18–25 let	2
26–45 let	61
56–65 let	17
46–55 let	18
nad 65 let	2
Skupaj	100

Vir: lastna raziskava

Graf 4: Starost anketirancev

Vir: tabela 10

V odgovorih na deveto vprašanje so se anketiranci opredelili glede starosti, in sicer: dva sta stara od 18 do 25 in dva nad 65 let, 61 jih je starih med 26 in 45 let, 18 pa je tarh med 46 in 55 let.

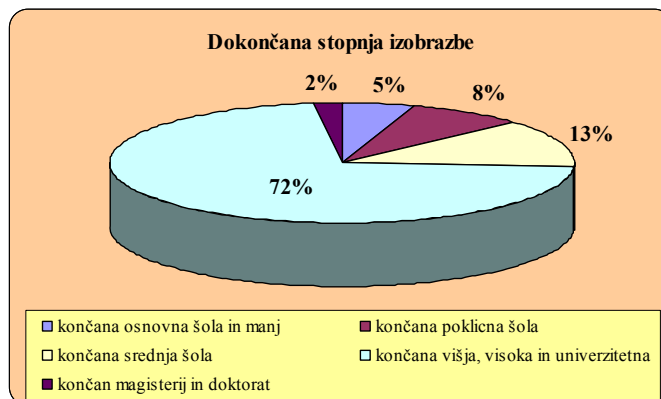
10. vprašanje: Dokončana stopnja izobrazbe

Tabela 13: Dokončana stopnja izobrazbe

Ponujeni odgovori	Število odgovorov
končana osnovna šola in manj	5
končana poklicna šola	8
končana srednja šola	13
končana višja, visoka in univerzitetna	72
končan magisterij in doktorat	2
Skupaj	100

Vir: lastna raziskava

Graf 5: Dokončana stopnja izobrazbe

Vir: tabela 11

Iz odgovorov na deseto vprašanje je razvidno, da ima 5 anketirancev dokončano osnovno šolo in manj, 8 poklicno šolo, 13 srednjo šolo, 62 višjo, visoko ali univerzitetno šolo ter 2 anketiranca imata končan magisterij ali doktorat.

4. ZAKLJUČNA MISEL IN KRITIČEN POGLED

Vsekakor mi je v času, ko sem napisala to diplomsko nalogo, postalo popolnoma jasno, da je širšo družbeno skupnost potrebno še bolj opozarjati, in sicer da bomo oziroma smo za materialni položaj v poznejšem obdobju v glavnem odgovorni sami. Mimo je torej čas, ko je država poskrbela za našo bolj ali manj brezskrbno starost.

Slovenija je kot del stare celine ena tistih držav, kjer je staranje prebivalstva, zaradi nižje stopnje rodnosti in vse daljše življenjske dobe prebivalstva, neizbežno dejstvo. Ta demografski pojav za pokojninski sistem, ki je bil do leta 2000 osnovan izključno na enostebnem dokladnem sistemu, povečuje breme na javne finance in s tem na aktivno prebivalstvo.

Po medgeneracijski solidarnosti dosedanjega dokladnega sistema, ki se je po novem zakonu (ZPIZ-1) obdržal v obliki I. stebra, namreč trenutno zaposleni plačujemo v ZPIZ, iz katerega se izplačujejo pokojnine trenutnim upokojencem. S sredstvi upravlja država, ki tudi določa pogoje za upokojitev ter količnike, po katerih se posameznim upokojencem dodeljujejo in izplačujejo pokojnine.

Dejstvo je, da število zaposlenih v primerjavi s številom upokojencev upada že vrsto let. Problem povečevanja bremena na državno pokojninsko blagajno so države po svetu že rešile in že desetletja poznajo pokojninski sistem, v katerem posamezniki prevzemajo del bremena nase, in sicer z varčevanjem za starost oziroma eno od oblik dodatnega pokojninskega zavarovanja.

Reformo pokojninskega sistema poleg drugega in tretjega stebra predstavljata še dve pomembnejši dejstvi. Pokojnine iz prvega stebra se bodo postopoma zniževale v naslednjih letih, kar bo za mnoge bodoče upokojence pomenilo, da mesečni prejemki iz prvega stebra ne bodo več zadoščali za dostojno življenje – to zmanjšanje bomo morali nadomestiti s prejemki iz drugega ali tretjega stebra. Hkrati je delovna doba za redno upokojitev po novem zakonu daljša, povišala pa se je tudi minimalna starost ob redni starostni upokojitvi.

Obe dejstvi pomenita zaostrovanje pogojev pokojninskega zavarovanja v prvem stebru, kot nadomestilo pa predvsem drugi steber nudi ugoden, organiziran način dolgoročnega varčevanja za starost. Zakonodajalec z davčnimi olajšavami vzpodbuja varčevanje v drugem stebru predvsem z namenom, da bi dosegel čim večje število zavarovancev in preprečil poglobljanje socialnih razlik.

Pomembno je, da se posameznik svoje odgovornosti do starosti čim prej zaveda in uvidi svojo obvezo varčevanja zanjo. Pri posameznikih, ki tega ne bodo uvideli ali razumeli, bo življenjski standard čez desetletja lahko resen problem. Prav dejstvo, da posledice ne bodo vidne že v kratkem, pač pa so odmaknjene v prihodnost, grozi, da bomo tudi odločitev za reševanje problema, torej pristop k dodatnemu pokojninskemu zavarovanju, odlagali v prihodnost. Žal poznejši začetek pomeni tudi odmik rešitve v prihodnost, v sistemu dodatnega pokojninskega zavarovanja namreč ni bližnjic...

5. VIRI IN LITERATURA

1. Cvetko, A.: Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja po novem zakonu. Bonex založba, Ljubljana, 2000.
2. Kalčič, M.: Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1). Uradno prečiščeno besedilo. GV založba, Ljubljana, 2006.
3. Krassnig, P.: Kako boste živeli po upokojitvi, je odvisno od vaših odločitev danes. Moje finance: vodnik za upravljanje osebnega premoženja, Ljubljana, 2002.
4. Štrovs, M.: Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju s komentarjem. Založba Oziris, Lesce, 2000.
5. Žnidaršič Krajnc, A.: Kako prevzeti odgovornost za lastno starost. Gospodarski vestnik, Ljubljana, 2000.
6. <http://www.ijs.si/ijs/dod.pok.zav.html/I2>, dne 5. 12. 2008
7. <http://mojdenar.com/zavarovalnistvo/pokojnina/pokojnina.asp>, dne 10. 12. 2008
8. <http://www.zpiz.si/is/zavarovanci/zavarovanci.html>, dne 20. 12. 2008
9. <http://www.cek.ef.uni-lj.si>, dne 2. 1. 2009
10. <http://www.cek.ef.uni-lj.si>, dne 20. 1. 2009
11. <http://www.cek.ef.uni-lj.si>, dne 25. 1. 2009
12. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1), Uradni list Republike Slovenije, štev. 106/1999, s spremembami in dopolnitvami.
13. Zakon o dohodnini (ZDOH-1), Uradni list Republike Slovenije, štev. 54/2004, s spremembami in dopolnitvami.
14. Zakon o davku od prometa zavarovalnih poslov (ZDPZP), Uradni list Republike Slovenije, štev. 57/99, s spremembami in dopolnitvami.

6. PRILOGA: ANKETNI VPRAŠALNIK

Spoštovani!

Moje ime je Kristina Šnuderl in sem študentka Višje strokovne šole Academia Maribor. Ker končujem študij, bi za pripravo diplomske naloge z naslovom Prostovoljno pokojninsko zavarovanje v Sloveniji potrebovala nekaj odgovorov na vprašanja, ki se nanašajo na to temo. Z vašo pomočjo bi rada izvedela čim več o poznavanju prostovoljnega pokojninskega zavarovanja med širšo javnostjo, zato vas prosim, da odgovorite na nekaj zastavljenih vprašanj. Zbrane podatke bom uporabila izključno za oblikovanje diplomske naloge. Anketa je anonimna in jamčim za popolno tajnost podatkov. Vprašalnik izpolnite tako, da obkrožite črko pred odgovorom, ki vam ustreza.

Maribor, december 2008

VPRAŠALNIK

1. Ali poznate prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje?

- a) da   b) ne

2. Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje je oblika varčevanja z namenom, da bi si zagotovili (dodatno) socialno varnost v življenjskem obdobju po upokojitvi.

Se strinjate s to trditvijo?

- a) da   b) ne

3. Koliko stebrov pokojninskega zavarovanja poznate?

- a) I. in II. steber   b) I., II. in III. steber   c) nič od navedenega

4. Če varčujete za obdobje po upokojitvi, kolikšen je vaš mesečni obrok?

- a) 0–50 EUR   c) 100–150 EUR
b) 50–100 EUR   d) nad 150 EUR

5. So se vam pri sklepanju dodatnega pokojninskega zavarovanja porajale kakšne nejasnosti? (na primer: sklenitelji vam niso dovolj jasno in natančno obrazložili tovrstno zavarovanje)?

- a) da   b) ne

6. Če ste zaposleni, kdo vam plačuje dodatno pokojninsko zavarovanje?

- a) sam   b) delodajalec

7. Se vam zdi smiselno, da dolgoročno varčujete za čas po upokojitvi?

- a) da   b) ne

8. Spol:

- a) ženski   b) moški

9. Vaša starost:

- a) 18–25 let   b) 26– 45 let   d) 56–65 let   c) 46–55 let
e) nad 65 let

10. Dokončana stopnja izobrazbe:

- a) končana osnovna šola   c) končana srednja šola   e) končan magisterij ali doktorat
- b) končana poklicna šola   d) končana višja ali visoka šola oziroma fakulteta

Hvala za vaše sodelovanje.